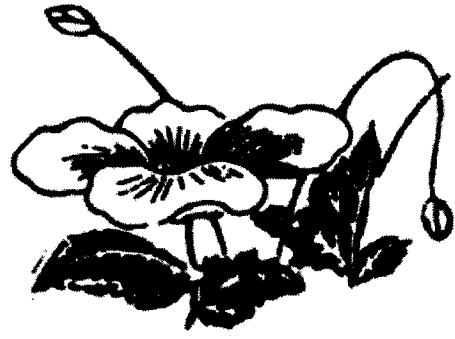

một em bé chừng 7, 8 tuổi, không ngạc nhiên cũng trả lời có lần sóng điện phát thanh, bởi vì khi mở radio hay tivi em nghe tiếng nói, nhà y học bảo có vi trùng, vi khuẩn và nhà vật lý học bảo có nguyên tử, điện từ, tia rayon X, tia vũ trụ và các khoa học gia khác tỏ ra bối rối trước sự tân tiến của loài người.

Như vậy, khoảng không gian có nhiều thứ và nhiều sinh vật hoạt động, nhưng mắt thường con người không bao giờ thấy hết được. Con mắt loài người không thấy được hoàn toàn vũ trụ mà chỉ thấy thế giới rất thiếu sót và sự truyền thông đến chúng ta cũng không được đầy đủ lắm. Một ví dụ khác, khi nhìn vào con người phần nhiều chúng ta đều cho rằng con người là một thể xác rắn chắc, nhưng thực tế mà nói nó chỉ là tổ hợp bao gồm nước, khoáng chất như calcium, phosphore, sắt và các chất hơi khác. Nói một cách khác, cơ thể con người chỉ là một khối nước bị ô nhiễm cao thì đúng hơn là một thể xác rắn chắc. Mắt thường chúng ta không cho chúng ta thấy được cảm giác đó. Hai ngàn năm trăm năm về trước, Đức Phật gặp rất nhiều khó khăn trong việc thuyết phục con người tin rằng mắt họ không cho họ thấy được một quan điểm về toàn thể vũ trụ và điều đó họ đã sai lầm. Ngày nay, con người đã tiến bộ, những năm gần đây, khoa học đã cho phổ biến một sơ đồ quang phổ điện tử và theo sơ đồ này thì con mắt loài người chỉ thấy được một phần nhỏ của vũ trụ mà chúng ta gọi là vùng ánh sáng có thể thấy được. Con mắt chúng ta thấy xa còn thua cả loài chim cú ban đêm và loài chim ưng ban ngày. Không những mắt chúng ta bị giới hạn mà ngay cả các giác quan khác cũng thế. Theo sơ đồ tiếp nhận âm thanh, lỗ tai con người nghe còn thua cả loài chó và loài cá heo. Một con chó có thể nghe được tầng số âm thanh từ 150 ngàn chu kỳ trên mỗi giây. Trong khi đó, con người chỉ nghe được tầng số âm thanh từ 10 ngàn chu kỳ trên mỗi giây đến 20 ngàn chu kỳ trên mỗi giây. Như vậy, loài chó và loài cá heo có biên độ âm thanh nghe cao hơn loài người, do đó mà các loài dã thú có cơ hội tốt để sống lâu hơn loài người.

Các giác quan của con người cũng góp phần rất ít trong việc truyền thông, ngay cả khứu giác và vị giác của con người cũng rất thấp đối với loài vật. Đó là lý do tại sao Đức Phật đã nói rằng: thế giới

mà loài người nhận ra chỉ là một phần nhỏ của vũ trụ và rất thiếu sót. Sự truyền thông thì hầu như bị lệch lạc và con người bị lầm lẫn kinh khủng. Có người lại hỏi rằng: những điều gì đã tạo nên sự sai lầm đó? Đức Phật đã dạy: "Nhiều thế kỷ trước con người không có loại kiến thức về vũ trụ mà chúng ta có ngày nay. Tuy nhiên, họ có thể sống lâu hơn và đời sống có nhiều hạnh phúc hơn chúng ta. Lập luận này có thể rất đúng, nhưng trước khi chấp nhận chúng ta thử xét đến một câu chuyện cổ nổi tiếng ở Ấn Độ mà nhiều người đều biết. Đó là các kẻ mù sờ voi. Xưa có một ông vua, cho tụ tập lại một số người mù và không có ý niệm gì về con voi cả. Nhà vua, bảo đứng chung quanh con voi và mỗi người sờ vào những phần khác nhau của con voi, rồi nhà vua nói với họ: đây là một con voi và bây giờ mỗi người cho biết con voi giống như cái gì? Một người sờ vào sườn voi nói con voi giống như bức tường, người mù khác ôm cái vòi rồi giật mình sợ hãi, nói giọng run run: Ô! nó giống như một con rắn khổng lồ; người mù khác sờ soạng đuôi voi rồi cãi lại: không phải, nó giống như dây thừng hoặc cây chổi cùn; một người lùn nhất chỉ ôm được chân voi, phát giác: nó giống như một thân cây to hay như cây cột đình.

Qua câu chuyện trên, chúng ta thấy một điểm rất quan trọng là mỗi người chỉ nhận biết được một sự thật mà họ đã sờ được, nghĩa là chỉ một phần chớ không phải toàn thể con voi, và nếu để mỗi người khám xét hết cả phần của con voi như nhau, thì họ sẽ trả lời đúng như nhau không sai. Hơn nữa mỗi người mù lại nghĩ rằng họ đang khám xét hết toàn thể con voi, do đó sự tìm kiếm của họ trở nên sai, tất nhiên sự trả lời của họ sẽ không làm sao đúng hoàn toàn được và sự phản ứng của họ như sợ hãi một con rắn to khổng lồ cũng không chính xác mấy. Cho nên giác quan chúng ta tiếp nhận một sự truyền thông lệch lạc, không đầy đủ, không chính xác, có thể rất nguy hiểm!